

Interese lielāka par iespējām

Interese par Latvijā īstenotajām MBA programmām ir liela, tomēr uzņemto studentu skaits ne

FOTO: VITĀLIUS STIPNIEKS, DB

► Biznesa izglītība pasaulē iet pretēji ekonomikai – kad ekonomika iet uz leju, pieaug to cilvēku skaits, kas izvēlas studēt MBA, un otrādi, norāda RBS mārketinga direktore Ilze Arklīņa.

Galvenais iemesls, kāpēc interese atšķiras no iestāšanās rezultāta, ir nauda. Tā liecina Dž apkopotā informācija par spēcīgākajām MBA programmām Latvijā.

«Finansējuma trūkums studijām vai nedrošība par darbu piespieda krievu daļu no studētgrībētajiem mācību uzsākšanu atlikt uz vēlāku laiku,» saka Rīgas Tehniskās universitātes (RTU) Inženierekonomikas fakultātes MBA programmas *Inovācijas un uzņēmējdarbība* direktors Modris Ozoliņš. Pērn studijas programmā sāka 60 studenti, šogad – par trešdaļu mazāk.

Uz tādu pašu tendenci norāda Rīgas Starptautiskās Ekonomikas un biznesa administrācijas augstskolas (RSEBAA) ārejo sakaru daļas vadītāja Ella Kalniņa «Gada laikā interese bija lielāka nekā iepriekš, diemžēl finanšu krīze ir iegroziusi.» Pašlaik MBA programmā, kuru RSEBAA īsteno kopā ar Solfordas universitāti (Lielbritānija), ir pieteikušies 18 studenti, bet uzņemšana septembrī vēl turpinās, un augstskola cer, ka līdz oktobrim pieteiksies vēl daži.

Labāk ar uzņemšanu veicies trim citām programmām – grupas ir tikpat lielas kā ci-

tus gadus. RTU Rīgas biznesa skolā (RBS) uzņemšana notiek divas reizes gadā – septembrī un janvārī – un septembra datī ļauj prognozēt, ka kopā tiks uzņemti ap 100 studentu – tas ir tikpat, cik iepriekšējos gados, norāda skolas mārketinga direktore Ilze Arklīņa.

Rīgas Ekonomikas augstskola (REA), kurā tiek īstenota *Executive MBA*, katru gadu tiek uzņemti 25 cilvēki. «Tas ir maksimālais studentu skaits, kas ik gadu tiek uzņemts,» teic programmas direktors Kārlis Krēslīns. Arī Banku augstskolas MBA programmā studentu skaits no iepriekšējiem ga-

diem neatšķiras. Grupā ir 25 – 30 cilvēki.

Vai būs mainās

Virdeji ņemot, MBA students Latvijā ir 25 – 30 gadus vecs, apguvis komerczinības jau bakalaura studijas, ir pāris gadu darba pieredze. Salīdzinājumā ar MBA jaunuļiem, *Executive MBA* students ir nedaudz citā svaru kategorijā: 25 – 55 gadus vecs, ar vismaz 5 gadu pieredzi vadošā amatā. Iepriekšēja izglītība ir iegūta visdažādākās nozarēs, sākot ar finansēm un dabaszinātnēm un beidzot ar lingvistiku un mūziku.

Vai krīze ir ievilkusi citādu vaibstus MBA studenta portretā salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem? Modris Ozoliņš norāda, ka ir vairāk nobriedušu personību ar lielāku dzīves un darba pieredzi nekā iepriekš. Protams, pulka studētgrībētāju ir arī vecumā ap 25 gadiem.

Executive MBA programmā ir palielinājies studentu skaits, kas pārstāv transporta, loģistikas, IT un nekustamo īpašumu sektorus, bet samazinājies studentu skaits no finanšu institūciju sektora, norāda K. Krēslīns. RBS jauno studentu rindās šogad nav citu gad pārstāvētais valsts sektors. «Viņi pārsvārā bija starp tiem, kas MBA studijas izvēlējās atlikt finansiālu apsvērumu dēļ,» skaidro I. Arklīņa.

Izglītība ir lieta, kurā vērts ieguldīt, liecina RBS un REA dati. RBS jauno studentu starpā 5 % ir bezdarbnieki. «Tie ir cilvēki, kas iepriekš bijuši labos amatos un saņemtās kompensācijas iegulda izglītībā. Viņi vēlas pēc iespējas

labāk izmantot brīvo laiku, jo ir pārliecināti, ka ātri atradīs jaunu darbu,» norāda I. Arklīņa. Arī K. Krēslīns uzsvēr, ka šī brīža ekonomiskās lejupslīdes periodā vērojama tendence, ka finanšu uzkrājumi tiek ieguldīti izglītības iegūšanai, lai sekmētu konkurētspēju darba tirgū nākotnē.

Kā ekonomiskā situācija ir ietekmējusi studiju maksu MBA un EMBA? Nekā. Maksa nav ne palielinājusies, ne samazinājusies, liecina augstskolu sniegtā informācija. «MBA nevar būtis lēts,» pamato RSEBAA pārstāve Ella Kalniņa un piebilst, ka Rietumeiropā šāda veida programmas ir vairākkārt dārgākas.

Akcentē ētiku

Runājot par tendencēm MBA izglītības saturā, biznesa skolas norāda uz pastiprinātu uzmanību ētikas jautājumiem, kas droši vien ir traktējama kā atbilde uz vainīgā meklējumiem pasaules ekonomiskajā krīzē. Hārvardā un citās pasaulē slavenās biznesa skolās ētikas kursi piedzīvojuši popularitātes buma tāpat kā citas studentu aktivitātes – klubi, lekcijas, konferences, kas saistītas ar personīgu un uzņēmuma sociālo atbildību un skatu uz uzņēmumu ne tikai kā uz naudas pelnišanas mašīnu, bet plašākassabiedrības daļu, stāsta Ilze Arklīņa. Šai studiju tēmai uzmanību pievērš arī Kārlis Krēslīns. Viņš norāda, ka EMBA studenti Biznesa ētikas moduli apgūst REA mātes augstskolā Stokholmā, jo Skandināvijas valstīs ir vadītie šīs jomas eksperti pasaulē.

No studentu puses jūtams, ka lielāka interese ir par makroekonomiskajiem procesiem. Populāri ir arī finanšu vadības priekšmeti (studiju kursi), taču, ja agrāk lielāka interese bija par kredītportfeļa veidošanu u.tml., tagad fokuss ir uz risku vadību, stāsta I. Arklīņa.

Ar dzīvīem «case»

Jaunas tendences ir arī mācību metodēs. Modris Ozoliņš norāda uz to, ka kādreiz tradicionālajām situāciju analīzēm (*case analysis*) tiek meklēti aizvietotāji. Piemēram, situāciju analīze tiek izstrādāta nevis uz iepriekš sagatavota apraksta (*case*) bāzes, bet gan uz «dzīvās informācijas» pieejamības bāzes. Cits piemērs: biznesa vadības zinības var tikt apgūtas, izmantojot par piemēru mākslas kolektīva vadīšanu. Tas atsvaidzinastudijas, dodiespējas palūkoties uz tradicionālo no citāda skatpunkta.

Savu artavu tendencēsienes arī tehnoloģiskais progress. RBS un REA noši gada rudenī tiek piedāvātas lekcijas video-konferenču formātā.

Pretrējā fāzē

Ko no tā visa var secināt? Biznesa izglītība visā pasaulē iet pretēji ekonomikas cikliem – kad ekonomika iet uz leju, pieaug to cilvēku skaits, kas izvēlas studēt MBA, un otrādi, norāda Ilze Arklīņa. Latvijas fakti pieaugumu neapliecina, tomēr salīdzinājumā ar citām tautsaimniecības nozarēm var teikt – biznesa izglītībai slikti nieet.

Signe Kņipšne
signek@db.lv

Latvijas MBA/EMBA, kuras tiek īstenotas sadarbībā ar starptautiskiem partneriem

	Programmas nosaukums / specializācija	Uzņemto studentu sk. (2009./10)	Studiju maksa gadā (2009./10)	Sadarbības partneri
RTU RBS	MBA	~100*	5120 Ls par visu programmu	Otavas (Kanāda) un Bufalo (ASV) universitāte
	Executive MBA	**	10664 Ls par visu programmu	Otavas (Kanāda) un Bufalo (ASV) universitāte
RTU	MBA Inovācijas un uzņēmējdarbība	40	1680 Ls par mācību gadu	Buskurudās koledža (Norvēģija)
RSEBAA	MBA	18	5300 Ls par visu programmu	Solfordas universitāte (Lielbritānija)
Banku augstsk.	Starptautiskās finanses un banku darbība, MBA	25 - 30	8 000 eiro par programmu	Sveices biznesa skola
REA	Executive MBA	25	21 500 eiro par visu programmu	Stokholmas biznesa skola (Stockholm School of Economics)

DATI: BANKU AUGSTSKOLA, RBS, REA, RSEBAA, RTU RBS.

* - PROGNOZE; ** UZŅĒMŠANA DECEMBRĪ